

Az iskolaügy intézményrendszere, finanszírozása

Korreferátum

Szalai Ákos, BCE Közszolgálat
Tanszék (Közösségi Gazdaságtan és
Joggazdaságtan Munkacsoport)

Összefoglaló: A javasolt változások...

1. ...szükségesek ahhoz, hogy javuljon a közoktatás minősége

DE

2. ...nem elégségesek

3. ...ha nem vigyázunk ronthatnak is

Az eredmény a részletektől függ: a nagy rendszer kevéssé számít

Tanári státusz, fizetés

Részletkérdések:

Mi lesz helyette?

Mi lesz a központi bérmegállapodás tárgya?

Részletkérdések számítanak: Tanári fizetés

- OECD: szempontok (16+1)
- Milyen formában ismeri el?
  - Alapbér
  - Évente eldöntött fizetés-kiegészítés
  - Eseti jutalom
- Ki dönt?
  - Központi szabályozás
  - Helyi önkormányzat
  - Iskola
- Kellően színes...

Table D3.3.a. Decisions on payments for teachers in public institutions (2006)
Criteria for base salary and additional payments awarded to teachers in public institutions

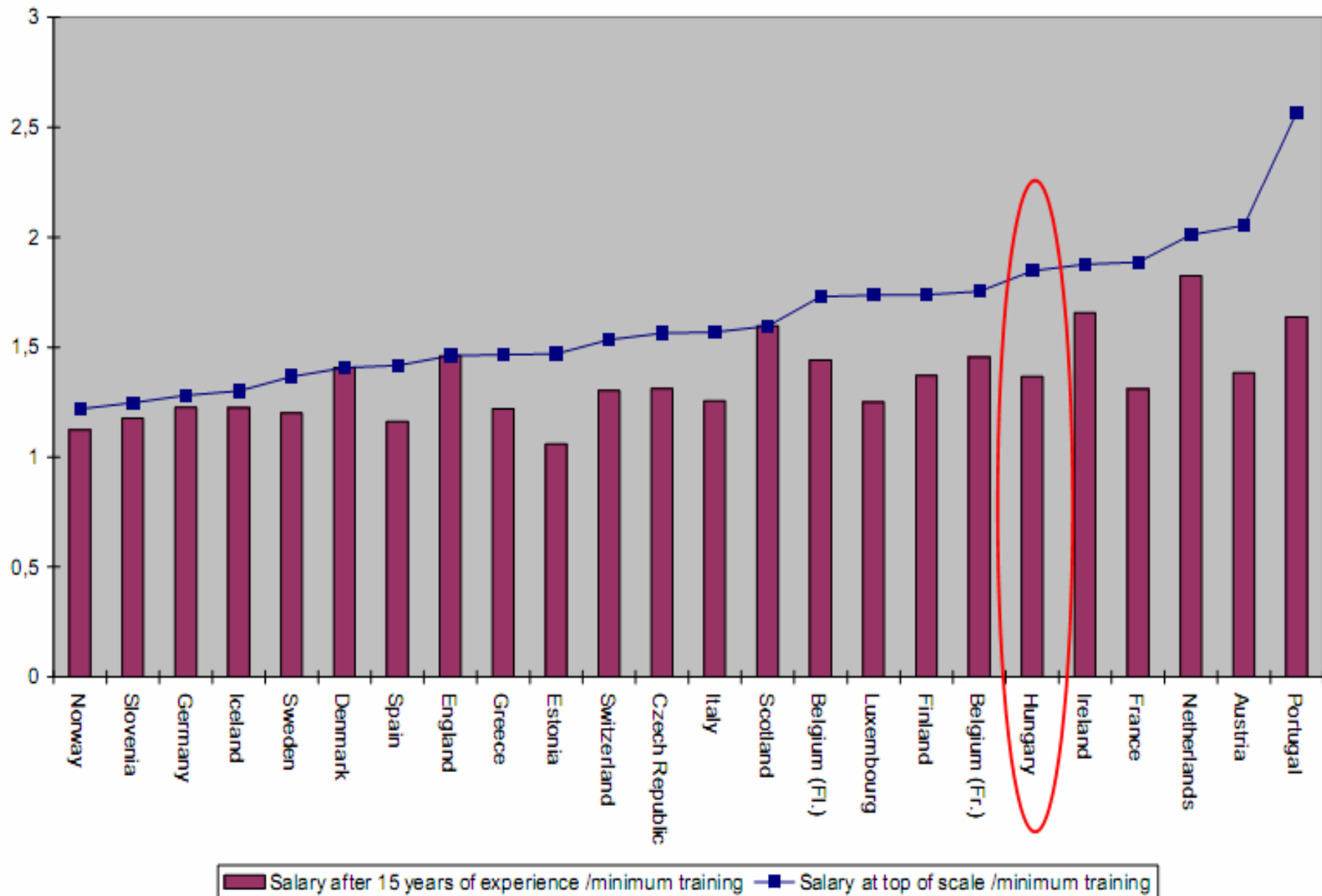
	Experience	Criteria based on teaching conditions/ responsibilities							Criteria related to teachers' qualifications, training and performance						Criteria based on demography		Other
	Years of experience as a teacher	Management responsibilities in addition to teaching duties.	Teaching more classes or hours than required by full-time contract.	Special tasks (career guidance or counselling).	Teaching in a disadvantaged, remote or high cost area (location allowance).	Special activities (e.g. sports and drama clubs, homework clubs, summer school etc.).	Teaching students with special educational needs (in regular schools).	Teaching courses in a particular field.	Initial educational qualification higher than the minimum qualification required to enter the teaching profession.	Holding a higher than minimum level of teacher certification or training obtained during professional life.	Outstanding performance in teaching.	Successful completion of professional development activities	Reaching high scores in the qualification examination.	Holding an educational qualification in multiple subjects.	Family status (married, number of children).	Age (independent of years of teaching experience).	
Australia	LS	LS															
Austria		NS	NS	NS		NS					NS						
Belgium (Fl.)																	
Belgium (Fr.)																	
Czech Republic	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S	
Denmark	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S		
England	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S		
Finland			NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS		
France		S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S	S S		
Germany																	
Greece																	
Hungary		NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS		
Iceland	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	
Ireland																	
Italy																	
Japan																	
Korea																	
Luxembourg																	
Mexico	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	LS	
Netherlands	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	
New Zealand																	
Norway																	
Portugal																	
Scotland																	
Spain																	
Sweden	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	
Switzerland																	
Turkey																	
United States																	
Chile																	
Israel																	
Slovenia																	

Source: OECD. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/edu/eaq2006/).

Közalkalmazotti jogállás (vs. munkajog)

- Halasztott bérezés + nehéz elbocsátás:
  - első időszakban nem kapja meg a „megkeresett bért”, de fizetés folyamatosan emelkedik – életpálya későbbi szakaszán kapja meg
- Intézményi közgazdaságtan, joggazdaságtan ajánlata:
  - Ha fontos, hogy elkötelezett emberek jöjjenek
  - Ha nehéz a minőségi munka ellenőrzése – ha kisebb a lebukás valószínűsége, akkor bukás esetén érje nagyobb veszteség (vö. korábbi bére)

A tanári bérek emelkedése az oktatásban töltött idő függvényében, felső középfok

Zöld-könyv diagnózisa 1:

Nyomott induló bér

- Halasztott bér nem hat
  - csak rövidtávú várakozás számít
- Munkavállaló nem bízik az ígéletben
- Magyarországon erősen széthúzott bérskála

Zöld-könyv diagnózisa 2: Nehéz az alkalmazkodás

- Elbocsátani, fizetést csökkenteni nem (alig) lehet, tehát teljes iskolát kell bezárni, összevonni
- DE: biztosítási elem...: foglalkoztatás-biztonság + fix bér
  - Munkaadó átvállalja a gazdasági körülmények változásából fakadó kockázatot: rossz időkben is foglalkoztatást (bért – kisebb bércsökkenést) garantál

Zöld-könyv diagnózisa 2:

Kockázatmegosztás

- Joggazdaságtani elemzés: hatékony kockázatmegosztás
  1. ...legjobban ismerheti a kockázatot
  2. ...legjobban tudja kezelni
  3. ...a legkevésbé zavar a kockázat (változékonyság)
- Szereplők: (i) központi kormányzat; (ii) helyi önkormányzat; (iii) iskola; (iv) tanár
- Jelenleg a helyi önkormányzaton:
  - Gazdasági probléma: központi támogatás csökken
  - Tanári bérezést kormányzat rögzíti
  - Elvárás: pótolja saját bevételből...
- Önkormányzat a legjobb kockázatviselő?

Tankerületek

Részletkérdések:

Milyen szabályozók lesznek? (pl. szegregáció ellen)

Mit követelhet rajtuk az oktatási hatóság?

Miből lesz saját bevételük?

Milyen jogkörük lesz (vs. iskolák)?

Tankerületek: Zöld könyv prognózisa

- Iskolafenntartók közötti jövedelmi egyenlőtlenségek
- Rossz minőség a hátrányos helyzetűeknek: ők a szegényebb iskolákban maradnak
- **... ha nem vigyázunk ronthatnak is...**
- Feltételezés: tankerület forrást csoportosít át gazdagabb iskolától szegényebb felé
- Miért?

Jövedelemátcsoportosítás tankerületen belül: önkéntesen?

- Ma minden fenntartó próbál javítani:
  - Szegények iskoláiért is: visszacsábítani elmenteket
- Új rendszer: választott vezetés forrást a „középosztály iskolái” felé
  - Szavazói támogatás: még jobb oktatás, még kevesebb „rossz osztálytárs”
- Szegregációellenes szabályozásra **MÉG INKÁBB** szükség lehet
  - Egyszerűbb? Minimumok, standardok – forrásteremtés szegényeknek...

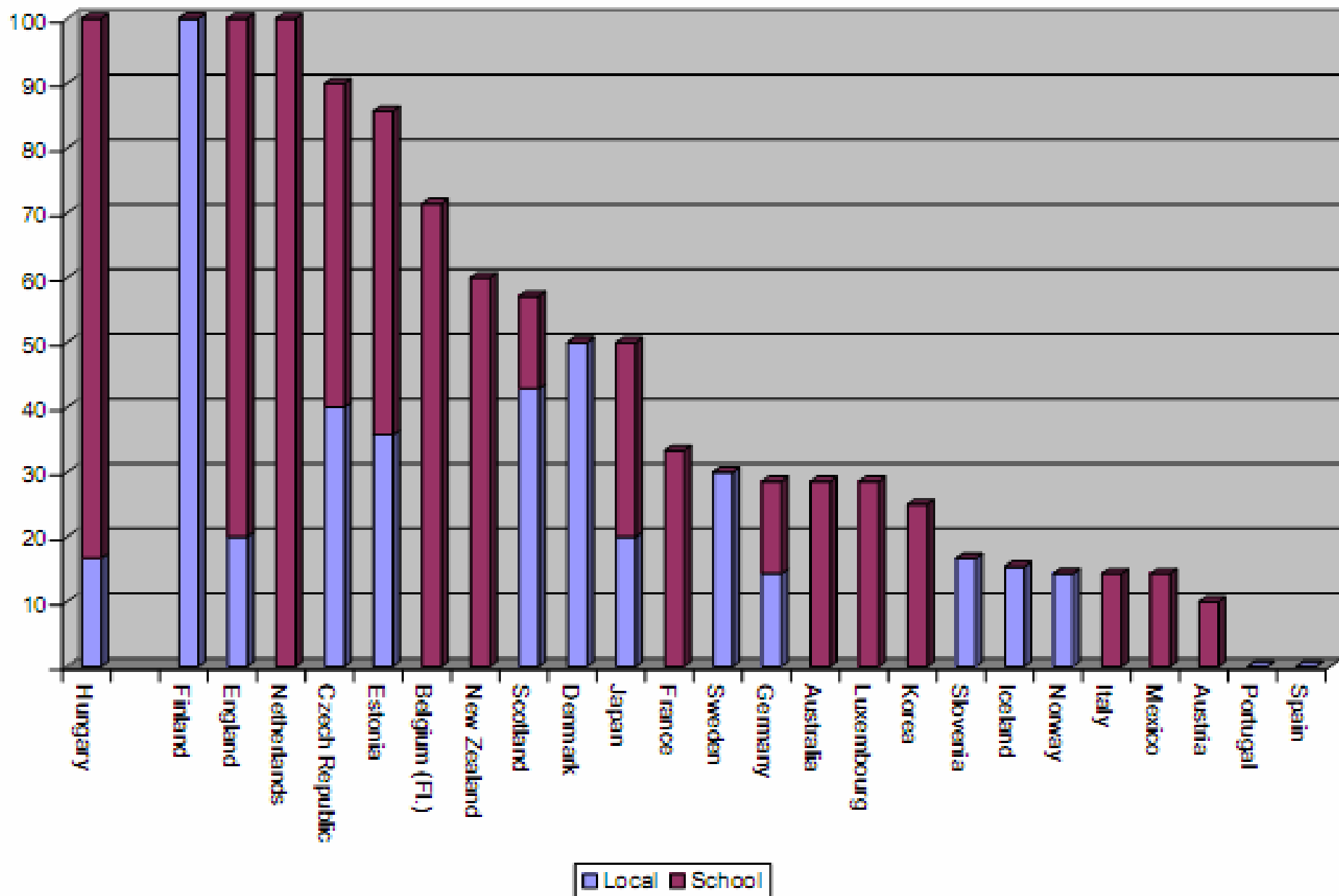
Más érv: chit fund (India) – forráskoncentráció...

- Térségi iskola(fenntartók) mindegyike fejleszteni akar – egyenként 10 millió kell
- Egyes fenntartók már felhalmoztak 2-5-8 milliót – összesen kb. 50 millió van meg – DE
  - Egyetlen beruházás sem indulhat el
- Tankerület: öt beruházás indulhat is...

- Van aki jobban jár ÉS senki nem veszít
- DE: szinte biztos, hogy nem a szegény iskola az első
- Önkéntesen nem – szegény kimaradna

Mitől függ hatás?

- Tankerület bevétele – tankerületek közötti egyenlőtlenség
  - Ingatlanadó
  - Személyi jövedelemadó
  - Iparűzési adó
  - Önkormányzatok támogatása
- Tankerületek és iskolák közötti feladatmegosztás
  - Ma alig döntési jog önkormányzatnál: döntés helyi iskolastruktúráról

Döntési jogkörök: Iskolastruktúra - önkormányzat és iskola döntési köre

Összefoglaló: A javasolt változások...

1. ...szükségesek ahhoz, hogy javuljon a közoktatás minősége

DE

2. ...nem elégségesek

3. ...ha nem vigyázunk ronthatnak is

Beszéljünk a részletekről!